

“ ”

“Naturaren aurkako ekintza oro giza eskubideen urraketekin dago lotuta”

Mugarik Gabeko kideak

Mugarik Gabek, elkartasunerako eta nazioarteko lankidetzarako erakundeak, argi du transnazionalak hainbat herrialde ustiatzen ari diren bitartean, baliabide naturalen defentsarako protesta sozialen kriminalizazioa eta eskubideen urraketak gero eta larriagoak direla. Nazioarteko lankidetzatik eta elkartasunetik abiatuta, kanpaina berri batean ari dira lanean, Maite Ezquerro Saenz eta Jesús González Pazosek kontatu digutenez.

 IRANTZU PASTOR

Zeintzuk dira Mugarik Gabe erakundeak dituen erronka eta proiektuak hurrengo hilabeteetarako?

Jesús González: Normalean naturaren aurkako erasoak eta gizakien kontrakoak elkarren artean harremanik ez duten gauzak bailiran aurkezten dira; alde batetik klima aldaketa eragiten ari den hondamendia, natura eta animaliei eragiten diena batez ere, eta bertetik giza eskubideen kontrako gehiegikeriak. Ongi diseinatutako diskurtso honek ez duena kontatzen da naturaren kontra egiten diren ekintza guztiek berehalako ondorioak dituztela giza-kiongan eta giza eskubideen urraketak sistematikoak direla horrelako kasuetan; kriminalizazioa, hilketak, kartze-laratzak edo jende multzo handien desplazamendua, adibidez. Batzuetan badirudi klima aldaketaz hitz egiten de-

nean “zerutik eroritako” zerbait dela eta etorkizunean sufrituko dugula horren guztiaren eragina, baina ez da horrela, oraintxe gertatzen ari da eta hori ikusarazi behar da. Horregatik, “Bizitza jokoan. Lurra, bizitzak eta eskubideak” kanpaina ari gara lanean, ingurumen eskubideen urraketak eta giza eskubideenak hagitz lotuta daudela ulertaraztea helburu.

Zein ekimen aurreikusten dituzue kanpainaren baitan?

Maite Ezquerro: Enpresa transnazional bat herrialde batera sartu eta mega-proiektu bat eraikitzen hasten denean, ingurumena hondatu eta kutsatzeaz gain, lehen erran bezala, bertan bizi diren giza eskubideak urratzen dituela ulertarazi behar zaio gizarteari. Hori lantzeko, lau lan ardatz nagusi ditugu.

González: Lehena formakuntza litza-

teke, 2021 eta 2022an Euskal Herriko unibertsitateetan gaiaren inguruko mintegiak antolatuko ditugu. Bigarrena, kongresu nagusi bat antolatzea izanen da, hurrengo urte hasiera aldera. Hirugarrena, Latinoamerikako hainbat herrialdetan emandako kasu konkretuen inguruko ikerketa da eta horri lotuta, argitalpen bat ere bai. Azkenik, politikoki eragiteko kanpaina ere aurreikusten dugu, gai hauen inguruan jarrera eta konpromiso politiko zehatzak har ditzaten lanketa sakona egitea, bai instituzioekin baita Euskal Herriko erakunde sozialekin ere.

Larrialdi klimatikoak gero eta kezagarriagoa dirudi. Gure esku dago gelditzea?

Ezquerro: Bizitza jokoan dagoela ulertzen dugu Mugarik Gaben, krisi klimatikoak bizitza bera mehatxatzen duela,

MUGARIK GABE

Organización No Gubernamental de Cooperación
para un Desarrollo Humano, Equitativo y Sostenible
www.mugarikgabe.org

gizakion eta inguratzen gaituen guztiaren bizitza. Gaur egun, inork ez du klima-krisia ukatzen, baina gizarteari ulertarazten zaio bere gain dagoela erantzukizun nagusia. Egia da denon esku dagoela neurriak hartzea, baina benetan aldatu behar dena ekoizpen eredu da, enpresa kutsakorrek eta estatuek dute arazo honen giltza nagusia eta beraiek dira krisi honen erantzule zuzenak. Hor jarri behar da fokua eta hori da gure helburuetako bat.

González: Erantzukizun maila ezberdinak daude, gutarik bakoitzak etxetik zerbait egin genezake eta egin behar dugu noski, baina arazoa sistema neoliberal da, estatuek enpresa eta erauzketa-proiektuei ematen dieten babes.

Transnazionalak hainbat herrialdetan egiten dutena ez al da kolonizatze modu eguneratu bat?

González: Kapitalismo basatiaren maila gorena da, bai. Ez da ahantzi behar, egungo eredu neoliberalak bilatzen duen bakarra gehienezko irabazia lortzea dela, edozein modutan gainera, eta hori lortzeko erremintak enpresa transnazionalak dira.

Azken urteetan, enpresa anitzek diskurtso eta irudia moldatu dute "berdeagoak" izateko gizartearen begietara.

González: Euren irudia garbitu nahi dute horrelako aldaketekin, baina negozioa eta dirua ez galtzea da azken helburua. Iraultza berdearen bandera hartzen dute, baina aldi berean kutsatzen eta ustiatzen jarraitzen dute, inoiz baino bortitzago.

Ezquerro: Salaketak egiten ari gara, energia berriztagarria produzitzen duten enpresa batzuk giza eskubideak urratzen ari baitira. Gainera, eredu zentralizatua eta enpresa gutxi batzuen monopolioa dago, kutsatu egiten dute... Beraz, enpresa batek energia berriztagarria produzitzeak ez du ezer bermatzen. Aurpegia garbitu dute eredu berarekin jarraitzeko.

Latinoamerikan enpresa hidroelektriko pila bat dago eta gas isurketa ikaragarria da askotan, metanoa batez ere, ia errektore kimiko batek bezainbertze gas isuri dezakete.

González: Latinoamerikan erauzketa-proiektu bortitzak dituzte martxan: zeru zabaleko meategiak, soja edo

palma landaketa erraldoiak... Natura eta basoak suntsitzen ari dira, baina "proiektu berde" gisa saltzen dituzten hidroelektriko eta parke eoliko erakuntza masiboak ere hagitz deigarriak dira. Herri indigenak beraien lurretatik botatzen dituzte proiektu hauek erakitzeke, eta Latinoamerikan ez dira bat edo bi, ehunka hidroelektriko eraikitzen dituzte lur eremu hagitz txikian, baita parke eoliko erraldoiak ere. Bitartean, hemen erakusten digute energia berriztagarria sortzeko proiektu eder eta jasangarriak direla.

Norentzat da sortutako energia hori?

González: Enpresa hauetan sortutako energia ez da inoiz bertako biztanleentzat, produktutako ia energia guztia meategientzat eta nekazaritza edo industriako proiektu erraldointzat dira; energia eta ur pila bat behar izaten dute. Guatemalan esaterako, produzitzen den energia guztia esportatzeko da, eta ondoan bertako herritarrak daude etxean argirik eta urrik ez dutela, pobrezian bizirautean.

“ ”

Herri indigenak beraien lurretatik botatzen dituzte ehunka hidroelektriko eta parke eoliko erraldoi eraikitzeke. Baina hemen erakusten digute proiektu eder eta jasangarriak direla

Jesús González

Gure inguruko enpresak ere egonen dira atzean, ezta?

González: Iberdrola adibidez Mexikoko parke eoliko handien atzean dago, baita Brasileko enpresa hidroelektriko anitzten eraikuntzan ere. ACS enpresa espainiarrak Guatemalan hidroelektriko asko eraiki ditu, eta Europako enpresa mordoa dago antzera jokatzeko. Eskubide urraketa kasuak ematen direnean eta enpresa hauei erantzukizu-

nak eskatzen zaizkienean, erraten dute herrialde horietako bertze enpresak subkontratutako enpresak direla, beraiek ez dutela zerikusirik gauza horiekin. Euren izena garbi mantentzen saiatzen dira eta enpresa eredugarri bezala saltzen dute beraien burua nazioartean. Gainera Espainiako Gobernuak babes ematen die, hainbat programa eta dirulaguntzaren bidez.

Ekintzaile, lider sozial eta indigenen kontrako mehatxu eta are gehiago hilketak ezagunak zaizkigu, esaterako Honduraren hil zuten Berta Cáceresen kasua.

González: Kriminalizazio prozesuak hasten dira herritarrak megaproiektuei aurre egiteko antolatzen direnean. Lider komunitarioen atxiloketa prebentiboak adibidez hagitz ohikoak dira, horrela enpresa hauek herritarrak geldiarazten dituzte eta denbora irabazten dute erakuntza obrekin aurrera egiteko. Guatemalan, Honduraren, Kolonbian, Mexikon... ingurumenaren, lurren eta giza eskubideen defendatzaileen kontrako eraso eta erailketa kasuak hagitz kezkarriak dira. Berta Cáceresen kasua nazioartean ezagun bihurtu zen, bai, baina beste hilketa guztiez ez dakigu deus ere. **Ezquerro:** Komunitate indigenak, nekazariak eta afroondorengoak dira kriminalizazio eta jazarpen gehien jasaten dutenak. Beraieganetik anitz ikasteko dugula uste dugu, Mendebaldeko gizarteetan ama lurrarekin konexioa galdu dugula baitirudi, ez gaude lurrari beraiek bezain lotuta eta ahaztu dugu denok ekosistema beraren zati garela. Euren argi dute naturaren kontrako edozein eraso gizakiaren kontrako eraso zuzena dela eta horregatik dela hain beharrezkoa ama lurraren defentsa egitea.

Krisi klimatikoak berdin eragiten digu guztioi?

Ezquerro: Ez, noski ez digula berdin eragiten pertsona eta gizarte-klase guztiei. Emakumeei bereziki eragiten dio klima-krisiak, batez ere etxeko lanez arduratzen direnak direlako; ura, argia, janaria, sua... bizirauteko beharrezkoak diren lan horiek guztiak emakumeek egiten dituzte herrialde gehienetan, eta horien falta dagoenean, emakumeak lan gehiago egin behar izaten du ura edo janaria lortzeko. Pobrezia tasek, energia-pobrezia adibidez, gehiago eragiten die emakumeei.

Krisi klimatikoaren ondorioz, milioika desplazatu daude urtero munduan. 2020an, 30,7 milioiek beraien etxea utzi behar izan zuten (Internal Displacement Monitoring Centre).

González: Uraren kontrolagatik ari dira ematen gatazka eta gerrak gaur egun eta horrek milaka eta milaka herritarren desplazamendua eragiten du. Idorteak, suteak, uholdeak... Gero eta gehiago ikusten ari garen fenomenoak dira; azken hilabeteotan Kanadan ikusi ditugun tenperatura altuak eta suteak aurretik ikusi gabeko gertakariak dira. Sistema honek behin eta berriz errepikatzen digu gauza anekdotikoak direla, guri ez digula guztiz eragiten, gure etxeetan ez dela ezer gertatuko, baina hori gezurra da. Horrelako hondamendiak milaka eta milaka herritarren desplazamendua eragiten ari dira momentu honetan berean Afrikan, Asian... eta hori, hein handi batean, hartzen ari diren erabaki politikoaren ondorioa da. Kontua da, herrialde horietan pasatzen

dena ez dela telebistan agertzen, Kanadarekin bezala.

“ ”

Egia da denon esku dagoela neurriak hartzea, baina benetan aldatu behar dena ekoizpen eredua da, enpresa kutsakorrek eta estatuek dute arazo honen giltza nagusia

Maite Ezquerro

Nola ikusarazten da hau guztia eta nola lantzen da elkertasuna Euskal Herritik?

Ezquerro: Alternatibak bilatu behar dira, indibidualki eta kolektiboki. Antolatzea, mobilizatzea eta gertatzen dena ikusaraztea ezinbertzekoa da. Borroka elkarrekin lotu behar ditugu eta sektoreen arteko elkarlana bultzatu, maila globalean. Alternatibak, gainera, anitza izan behar du, leku bakoitzera egokitu, bertzela ez du funtzionatzen, ez dagoelako egiteko modu hegemoniko eta bakarra.

Horregatik zuen kanpaina...

González: Kanpaina honek ez du erreforma txikiak egitea bilatzen, sistema guztia errotik aldatzea baizik. Gure sistemak ez du balio, ikusi dugu ez duela funtzionatzen, beraz, transformazioak erradikala izan behar du, sistemaren errora joan eta dena aldatu. Kanpaina gure ekarpena da presio sozial hori handitzeko eta nolabait aldaketa eragiteko ekonomikoki, sozialki eta politikoki. Egungo sistemak natura gero eta bortitzago hondatzen du eta herri eta gizakion eskubideak urratzen ditu. ●